

ایدئولوژی، اتوپیا و خشونت

محمد هدایت

انسان تنها بر اساس کمبودها و نواقصی که در زندگی خود احساس می‌کند، نظم نمادینی را در تصور و پندار و خیال خویش می‌سازد و برای تحقق آن نظم بیهوده تلاش می‌کند و گاهی هم دست به خشونت می‌زند. بدین ترتیب به گفته پوپر خشونت ناشی از ناکجاآبادگرایی بیشتر شبیه جنون است زیرا انسان مبتلا به افسون‌گری ناکجاآباد به جای آن که رنج‌های عاجل زندگی خود را بزدايد، زندگی خود را فدای شکوه و جلال آینده‌ای می‌کند که هرگز تحقق‌پذیر نیست. مخصوصاً ایدئولوژی که تنها کارکرد آن ساختن آرمان‌شهر و ناکجاآباد است، نقش مهم در برساختن ناکجاآباد در ذهن انسان دارد. تصور و خیال بیک جامعه آرمانی و خیالی پرده‌ای زخمیر بر واقعیت می‌اندازد و سبب می‌شود تا انسان همواره دچار خطای باصره و در چهل مرکب بماند.

اما شکی نیست، آرمان‌شهری که دین و مذهب بر می‌سازد چیزی فراتر از ناکجاآباد ایدئولوژی‌ها است. به خاطر این که مدعی حقیقت‌انگیز است و برساخته‌های خویش را فراتر از واقعیت می‌داند. بسیاری به دین به مثابه یک ایدئولوژی نگاه کرده‌اند و چرخه خشونت‌پروری در دین‌سازان را از این زاویه دیده‌اند، در حالی که دین چیزی ماورای ایدئولوژی و فراتر از آن است. تفاوت‌های مخصوصاً این که این خودبودگی و خودپاشی از طریق چنگ زدن بر تاروپود گذشته‌های تاریخی، آن هم اصرار بر فرم‌های نمایشی گذشته باشد، نه محتوا و درون‌مایه‌های معنوی آن.

دین مهم است. بر اساس این روایت انسان مسلمان امروز باید به ارزش‌هایی تمسک کند که محورهای بنیادین دعوت دینی در عصر پیامبر را می‌ساخته‌اند. اما بازگشت به روایت گروه‌های افراطی و بنیادگرا به معنای احیای عصر مدینه با کلیت فرم و محتوای آن است. حتی در این نوع نگاه فرم بسیار مهم تر از معنا است. عصر ارتباطات و الزامات رسانه‌ای جهانی شدن سبب شده است که افراط‌گرایان بیش از آن که به دنبال رواج ارزش‌های معنوی اسلام باشند به دنبال نمایش آن هستند.

در این ورطه کنش و عمل تحقیر می‌شود. آن چه مستح خیال است و نظم‌های نمادین که الزام‌آوری آن‌ها به مراتب قوی‌تر و حتمی‌تر است نسبت به واقعیات. اوتوپیا/ ناکجاآباد/ لامکان/ آرمان‌شهر/ مدینه فاضله بدون ساختن یک وجه روایی از خود تصادم نمی‌یابد. ما همواره از طریق تاویل مدام سن‌ها در قالب گفتارهای خطابی، کنترل جامعه از طریق خود ادامه دهیم. هویت و هویت‌خواهی مهم‌ترین برآیند ایدئولوژی‌ها است. اما وقتی دین با سامانه‌های ارزشی خود تبدیل به ایدئولوژی می‌شود، میل شدید به اصلت و اصلت‌یابی دارد. اصلت‌یابی همان چیزی است که از آن به بازگشت به خویشتن نیز تعبیر شده است. گرچه می‌توان میان بازگشت به خویشتن به روایت دکتر شریعتی و دیگر پیش‌گامان احیای دینی و بازگشت به خویشتن به روایت گروه‌های افراطی چون افراط‌گرایی دینی و طالبان فرق گذاشت ولی نتیجه یکی است. در بازگشت به روایت احیایگران دینی مسأله معنا و محتوا و به عبارتی گوهر

دین مهم است. بر اساس این روایت انسان مسلمان امروز باید به ارزش‌هایی تمسک کند که محورهای بنیادین دعوت دینی در عصر پیامبر را می‌ساخته‌اند. اما بازگشت به روایت گروه‌های افراطی و بنیادگرا به معنای احیای عصر مدینه با کلیت فرم و محتوای آن است. حتی در این نوع نگاه فرم بسیار مهم تر از معنا است. عصر ارتباطات و الزامات رسانه‌ای جهانی شدن سبب شده است که افراط‌گرایان بیش از آن که به دنبال رواج ارزش‌های معنوی اسلام باشند به دنبال نمایش آن هستند.

دارد. بسا وجود این، هرچقدر هم این امر آشکار باشد، تا به امروز توجه کمی نسبت به قربانیان حملات تروریستی، بازماندگان، دوستان و همکاران آنها معطوف شده است. موارد انتشاراتی بسیار کمی در مورد قربانیان تروریسم به ویژه نسبت به حملات فرقه ای- تروریستی به غیرنظامیان وجود دارد. بر این اساس گروه‌هایی سازماندهی شده از خانواده ها و دوستان قربانیان ترور تشکیل شده‌اند تا صدای قدرتمندی در قوانین و سیاست‌های ضد تروریستی و رسانه‌های دنیا باشند. نفوذ رویه رشد گروه‌های ایجاد شده تو مناطق دنیا مخصوصاً در ایران (ADVT) در طول ۱۵ سال گذشته، یک تفاهم مشترک را پیرامون افزایش مناسبات و همکاری بر اساس مسائل حقوق بشری ایجاد کرده است. انجمن قربانیان تروریسم ایران، مدافع حقوق ۱۲۰۰۰ هزار قربانیان غیر نظامی حملات تروریستی است که توانسته است جایگاه، سدا و بویکرد نوینی را در عرصه های بین‌المللی به ارمغان آورد. انجمن دفاع از قربانیان تروریسم اهداف ویژه ای را تشکیل داده‌اند که برخوردار از سطح جدیدی از اختیار در تلاش‌های خود در قبال عدالت بوده و قابلیت ملی و بین‌المللی خود را بهبود داده‌اند که در میان گروه‌های قربانیان ترور خارج از مرزها نمونه است. این مرکز در خواسته‌های خود مبتنی بر ماهیت و ظرفیت غیر دولتی، توانسته است نفوذ و پیشرفت قابل توجهی را از خود بروز دهد. موفقیت گروه‌های قربانیان تروریسم، میراثی را برای قربانیان حملات تروریستی آینده بر جا خواهد گذاشت. این گروه‌ها می‌توانند حتی روش‌های موثر فشارهای غیر دولتی و گفتگوها را جهت شکست نفوذ دولتی و تروریستی نیز قادر نباشند که جان مردم بی‌گناه را بگیرند. ایجاد یک شبکه رسانه ای جهت شفاف‌سازی و آشکار سازی حقایق واقعی گروه‌های تروریستی مانند القاعده، طالبان، بوکوحرام، جیش العدل، جند الله، داعش، النصره، و مجاهدین خلق و خطرات عضویت در این گروه‌ها نیز منجر به مسکوت ماندن این عنصر تهدید کننده از سطح ملی و بین‌المللی خواهد شد. طرح ممانعت از اعطای پناهندگی به مسببین و مظنونین به ارتکاب قتل و اقدامات تروریستی و همچنین ایجاد کمیته ای حقیقت یاب در این رابطه می‌تواند مورد توجه و انتشار رسانه‌ها قرار گیرد.

سکمت دوم و پایانی

از قربانیان تروریسم را تقویت خواهد کرد. تروریسم در رسانه بیشتر معطوف به مسببین و نتایج تنش‌های قومی- سیاسی بوده است. یک همبستگی بین‌المللی منسجم جهت از بین بردن خطرناک‌ترین تهدید عصر حاضر نیاز است. کسانی که به طور مستقیم از تروریسم صدمه دیده‌اند مردمانی هستند که باید نقش اساسی در این حرکت ایفا کنند تا شاهد روزی باشند که در آن هیچ گونه تروریستی نتواند در دنیا وجود داشته باشد و گروه‌های تروریستی نیز قادر نباشند که جان مردم بی‌گناه را بگیرند. ایجاد یک شبکه رسانه ای جهت شفاف‌سازی و آشکار سازی حقایق واقعی گروه‌های تروریستی مانند القاعده، طالبان، بوکوحرام، جیش العدل، جند الله، داعش، النصره، و مجاهدین خلق و خطرات عضویت در این گروه‌ها نیز منجر به مسکوت ماندن این عنصر تهدید کننده از سطح ملی و بین‌المللی خواهد شد. طرح ممانعت از اعطای پناهندگی به مسببین و مظنونین به ارتکاب قتل و اقدامات تروریستی و همچنین ایجاد کمیته ای حقیقت یاب در این رابطه می‌تواند مورد توجه و انتشار رسانه‌ها قرار گیرد.

تروریسم یکساز نیستند، رسانه باید قربانیان مختلف تروریسم را به واسطه قربانیان جنگ متاثر از گرایش‌های سیاسی ایدئولوژی متروک و شوم، به جهت تحریک و بسیج افکار عمومی بر علیه تهدیدات مطرح شده از جانب گروه‌های تروریستی متعلق به فرقه‌های خاص مذهبی و اقلیتی مورد تفکیک قرار دهد. به بیان دیگر، این امر بسیار مهم است که اخبار و ماجراهای را به گونه‌ای پوشش ندهیم که قربانیان تروریسم را به عنوان کشته‌شدگان هدفمند و سازماندهی شده به وجود قدرت " برخی از فرقه‌های مذکور نسبت دهم و یک سناریو به عنوان " ما در قبال آنها" ایجاد کنیم. اینگونه تفکیک مخرب پنهان‌ای از مردم جهت ناآرامی در جوامعی چند فرهنگی می‌دهد که سرانجام نمی‌توانند برخی از گروه‌ها و فرقه‌ها را در کنار هم حفظ کنند.

ضد تروریسم اینترنتی-اینترنت یک محل مهم در مقیاس جهانی جهت گفتگوی میان جوامع فراوان شده است که مستقیماً تحت تاثیر خشونت فرقه‌ای منطقه‌ای قرار گرفته‌اند. ارتباطات فرقه‌های خشونت طلب و مهاجم به شدت وابسته به اینترنت است. به بیان دیگر، عصر اینترنت عصر تروریسم آنلاین (زنده) را به ارمغان آورده است و تروریسم به استفاده از صفحات وب جهت عضوگیری، افزایش بودجه و انتشار پیامها و جنایات خود مجهز شده است. وضع قوانینی در سطح ملی و بین‌المللی و مجازات کسانی که از اینترنت جهت تحریک عضوگیری، آموزش عمومی و تبلیغات افکار تروریستی استفاده می‌کنند می‌تواند به شناسایی تروریستها

شفافیت به دلیل اینکه قسمت مهم برنامه ضد تروریسم اطلاعات عملیاتی است، این امر یکی از اهداف تروریستها جهت گمراه کردن مردم در مورد ماهیت و خصوصیات قربانیان ترور به عنوان " عناصر شایسته مرگ" از طریق معیارهای غیر منطقی و بکارگیری تردید و شک منتج شده از آن است. با توجه به این مورد، رسانه باید رساترین، واقعی‌ترین و متوازن‌ترین اطلاعات را تساهل حادی فراهم کند که امکان جلوگیری از سوء تفاهمات حوادث تروریستی توسط مردم و دولت‌مندان که تصمیمات مناسبی را نسبت به هدف گذاری و احیای راهکارهای حقوقی به منظور تضمین تعقیب تروریستها به واسطه اسناد معتبر بین‌المللی اتخاذ می‌کنند وجود داشته باشد.

جداسازی به دلیل اینکه قربانیان تروریسم یکساز نیستند، رسانه باید قربانیان مختلف تروریسم را به واسطه قربانیان جنگ متاثر از گرایش‌های سیاسی ایدئولوژی متروک و شوم، به جهت تحریک و بسیج افکار عمومی بر علیه تهدیدات مطرح شده از جانب گروه‌های تروریستی متعلق به فرقه‌های خاص مذهبی و اقلیتی مورد تفکیک قرار دهد. به بیان دیگر، این امر بسیار مهم است که اخبار و ماجراهای را به گونه‌ای پوشش ندهیم که قربانیان تروریسم را به عنوان کشته‌شدگان هدفمند و سازماندهی شده به وجود قدرت " برخی از فرقه‌های مذکور نسبت دهم و یک سناریو به عنوان " ما در قبال آنها" ایجاد کنیم. اینگونه تفکیک مخرب پنهان‌ای از مردم جهت ناآرامی در جوامعی چند فرهنگی می‌دهد که سرانجام نمی‌توانند برخی از گروه‌ها و فرقه‌ها را در کنار هم حفظ کنند.

ضد تروریسم اینترنتی-اینترنت یک محل مهم در مقیاس جهانی جهت گفتگوی میان جوامع فراوان شده است که مستقیماً تحت تاثیر خشونت فرقه‌ای منطقه‌ای قرار گرفته‌اند. ارتباطات فرقه‌های خشونت طلب و مهاجم به شدت وابسته به اینترنت است. به بیان دیگر، عصر اینترنت عصر تروریسم آنلاین (زنده) را به ارمغان آورده است و تروریسم به استفاده از صفحات وب جهت عضوگیری، افزایش بودجه و انتشار پیامها و جنایات خود مجهز شده است. وضع قوانینی در سطح ملی و بین‌المللی و مجازات کسانی که از اینترنت جهت تحریک عضوگیری، آموزش عمومی و تبلیغات افکار تروریستی استفاده می‌کنند می‌تواند به شناسایی تروریستها

انتظارات از وزارت دولت در امور اصلاحات بخش امنیتی

سرمقاله

محمد هدایت

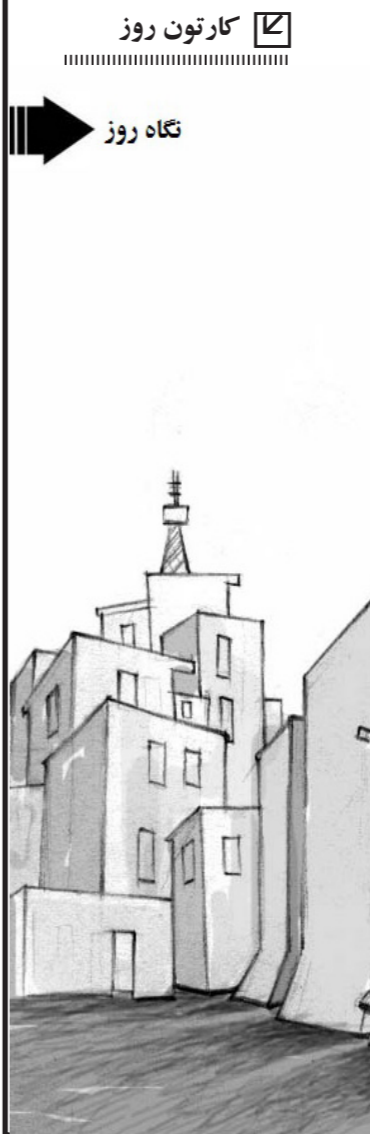
دو روز پیش رییس‌جمهور غنی طی حکمی «وزارت دولت در امور اصلاحات بخش امنیتی» ایجاد کرد و نیز طی فرمان جداگانه دیگر در راس این اداره جدیدالتاسیس، امرالله صالح رییس‌پیشین امنیت ملی را منصوب کرد. در حکم رییس‌جمهور در مورد ایجاد وزارت دولت در امور اصلاحات بخش امنیتی، «رهبری بود عالی نظارت بر تعیینات افسران ارشد قوای دفاعی و امنیتی کشور»، «ارائه مشوره به ریاست جمهوری اسلامی افغانستان در راستای تعیینات و ترفیعات افسران ارشد اردوی ملی و پولیس ملی»، «نظارت بر تحقق برنامه رشد مسلکی افسران ارشد اردوی ملی و پولیس ملی و ارائه مشوره های مسلکی در زمینه فوق به ریاست جمهوری»، «ارائه نظریات و مشوره های مسلکی به ریاست جمهوری در عرصه های دفاعی، امنیتی، سیاسی و اصلاحات در سکتور امنیتی»، از اهداف اساسی این اداره ذکر شده است.

بدون شک اصلاحات در بخش امنیت از ضرورت‌های اساسی کشور است. باستانی‌های امنیتی در سراسر کشور هرچند ریشه در فعالیت‌های تروریسم و دشمنان افغانستان و نیز کشورهای همسایه دارد. اما بخشی از مشکلات و نایسان‌های آن‌ها ساختارها و نیز نحوه رهبری نهادهای امنیتی و کمبودهای اساسی در این بخش، نشأت می‌گیرد. به عبارت دیگر علاوه بر چالش‌های امنیتی عظیمی که دشمنان ایجاد کرده‌اند، ساختار و کارکرد در بخش امنیت از اساس دچار مشکل است. این که رییس‌جمهور یک اداره جدید در بخش امنیت، آن هم در سطح وزارت ایجاد می‌کند و فرد با تجربه‌ای چون امرالله صالح را در راس آن می‌گمارد، نشان‌دهنده روشن بر چالش‌های ساختاری و کارگزاری است. چالش‌هایی که متأسفانه تمام رشادات و جان فشانی‌های نیروهای امنیتی را در برابر دشمنان زیر سوال برده است. هم‌اکنون روزانه ده‌ها تن از بهترین فرزندان افغانستان در قالب نیروهای امنیتی به شهادت می‌رسند و بزرگ‌ترین قهرمانی‌ها را انجام می‌دهند. اما برخی کوتاهی‌ها در رهبری نیروهای امنیتی و به خصوص در بخش تفری و ها، همه دستاوردهای بزرگ این نهادها را زیر پرسش برده است. شاید لازم نباشد برای اثبات چالش‌های بخش امنیتی به افکار عمومی نسبت به عملکرد ارگان‌های امنیتی به خصوص در شهرها و نیز به وضعیت موجود سازوکارهای امنیتی در حفاظت از شهرها و جان مردم، مراجعه کرد. چون تصمیم رییس‌جمهور به حد کافی در این باره روشن‌گر است.

اگرچه یکساز صدور دو فرمان رییس‌جمهور در مورد ایجاد وزارت دولت در امور اصلاحات بخش امنیتی و گماشتن رییس‌پیشین امنیت ملی در این وزارت، برخی از تحلیل‌گران آن را دوختن قبایلی دیگر بر اندام یک مخالف سیاسی پنداشته‌اند و برخی دیگر آن را نوعی معامله بر سر پست‌های کلیدی در حکومت ارزیابی کرده‌اند و برخی دیگر از تداخل وظیفوی میان وظایف و صلاحیت‌های وزارت جدید و نهادهای امنیتی دیگر سخن گفته‌اند. ولی در مجموع این تصمیم رهبری حکومت وحدت ملی یک اقدام مثبت است. زیرا از یک سو بخش امنیت واقعاً نیازمند اصلاحات اساسی است و از سوی دیگر آقاسی صالح تجربیات خوبی در بخش‌های امنیتی دارد و هم چنین این انتخاب رییس‌جمهور، برخی از گمانه‌زنی‌ها و بدگمانی‌ها میان رهبری حکومت را نیز تا حدودی تلطیف می‌کند.

اکنون نوبت وزارت جدید و شخصی است که در راس این اداره قرار گرفته است تا به اصلاحات جدی در بدنه نهادهای امنیتی هم به لحاظ ساختاری و هم به لحاظ کارگزاری، بپردازد و به برخی از نارسایی‌ها خاتمه دهد. با آوردن اصلاحات در بخش‌های امنیتی، هم بنیادهای حکومت تقویت خواهد شد و هم اعتماد عمومی به این نهادها و سرانجام به حکومت باز خواهد گشت.

مهم‌ترین انتظار از اداره جدید این است که شایسته‌سالاری و مسلکی‌سازی را در اولویت کار خویش قرار داده و توازن و عدالت را نیز در سطح رهبری نهادهای امنیتی در نظر بگیرد. دومین توقعی که از وزارت جدید و وزیر آن می‌رود این است که به نفوذ کشورهای همسایه در بدنه نهادهای امنیتی پایان دهد. با تجربه و شناختی که امرالله صالح از کارگزاران امنیت در افغانستان دارد، این توقع خیلی بی‌جا نیست. به عبارت دیگر مهم‌ترین عرصه برای ناباز کار آمدن این اداره می‌تواند، شناسایی افراد نفوذی و پاک‌سازی نهادهای امنیتی از افراد وابسته به استخبارات دشمن و کشورهای همسایه باشد. چون شخص آقاسی صالح بارها از افراد نفوذی و نیز شیوه‌های نفوذ دشمن در ساختارهای امنیتی کشور سخن به میان آورده است. اکنون وقت آن رسیده است تا آرزوها و پلان‌های خود را عملی سازد.

بنیان‌گذار: دکتر حسین یاسا
مدیر مسول: محمد رضا هویدا
سرمدیر: حفیظ الله زکی

کاریکاتورست: خالق علی‌زاده

دیزاین: علی اصغر زاهدی، مصطفی جعفری
مسئول وبسایت: غلام عباس اصلان

آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۷-۱۳۷

روزنامه افغانستان
The Daily Afghanistan Ma

Outlook
AFGHANISTAN
The Leading Independent Magazine

روزنامه افغانستان ما از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می‌نماید.

هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد. مقالات وارده بازگردانده نمی‌شود.

مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سرمقاله‌یابنگر

دیدگاه روزنامه افغانستان می‌باشد.

www.dailyafghanistan.com
Email: thedailyafghanistan@yahoo.com